

ГЕОРГИ МАРКОВСКИ
ЖИВОТЪТ, ТОВА БЕЗКРАЙНО
УМНОЖЕНИЕ

chitanka.info

Знаем, че това не е лесна книга, на мнозина тя упорито ще се съпротивява. Знаем, че нейният автор ще се вторачи почуден в тая неравна борба с читателя и трудно ще различи приятеля от предателя. Знаем, че който приеме тая книга, ще я приеме изцяло, и който я отрече, ще я отрече изцяло.

Струва ми се, в случая читателската Темида ще бъде улеснена, ако съсредоточим вниманието ѝ върху особеностите на „Хокерно погребение“. Те не само съществуват, но са така ярки, че представляват главната характеристика на Иван Серафимов. Тази книга не принадлежи нито към научно-техническия (Жул-Верновия) тип фантастика, нито към социално-футурологичния (Иван-Ефремовия) тип фантастика, нито към фолклорния тип фантастика на чудесното. „Хокерно погребение“ принадлежи към редкия тип фантастика на повишената условност и за нашата, отечествената книжнина, тя в някаква степен разширява границите на жанра.

Не му е тук мястото за теоретизации, но обладан от желанието да скъся пътя между книгата и нейния читател, изкушавам се да кажа няколко думи. Диалектиката на живота (а и известно стечение на исторически обстоятелства) принуди българската белетристика — след като се разбра, че тя, макар и да се е развивала по линията на битовия реализъм, не може директно да изследва последните десетилетия от нашия живот — все по-често да прибегва до инструментариума на повишената условност. Това явление е закономерно. То е неизбежно. И ако има нещо озадачаващо в него, то е удивително бързата поява на зрели резултати, почти без период на експерименти, напук на яростните критически несъгласия. Това явление според мене си има и своя аналог, който го обяснява. А може би — казано по-точно — самото то е аналог. Това не променя нещата. Аналог е на неочакваното избуяване на българската литература през Възраждането. И в двата случая, изглежда, ускорено се осъществява самоизявата на натрупани мълчания. На принудителни мълчания.

В „Хокерно погребение“ светът е погледнат в уедрен мащаб, от птичи полет (обратно на, да речем, „Одисей“ на Джеймс Джойс, където стоици страници са посветени на един-единствен ден от живота на един-единствен човек) и цели ери и епохи са сведени до катадневните мерки за време и разстояние, вътре в които и отделният човек, и сумарното човечество изживяват себе си, себереализират се,

изчерпват се и умират — и се сливат с Вечността — така естествено, както естествено са изникнали от Вечността при акта на раждането си, или — както би уточнил авторът — при акта на зачатията си. Оттук и така често срещаното раждане в книгата „Хокерно погребение“, и така често срещаното умирање, и така често срещаните деца, кълнове и птици: все символи на човешкия порив към бъдещето. И всъщност — без оглед дали един разказ ни изпраща на неизвестна планета, а друг разказ ни връща обратно на нашата си Земя подир Третата световна война, където и да ни води авторът, той все ни води през нашия си свят, но пречупен през деликатната, лиричната, неповторимата призма на авторския свят, отвъд утилитарните човешки взаимоотношения, отвъд утилитарното отношение на световната система към индивидуалния човек като към работна сила, отвъд утилитарните граници на писаните и неписаните закони, все ни води през тия граници, отвъд тия граници, въпреки тия граници, за да ни въведе в своето нравствено верую: любовта между хората е тяхното естествено взаимоотношение, условието за тяхното спасение, естествената среда на оцеляването, на развитието, на самоусъвършенствуването. Това е и ключът за разбирането на цялата книга, това е ключът за разбирането на Иван Серафимов изобщо, този ключ е сложен на видно място в книгата, още в нейното начало, още в разказа „Безкрайното умножение“ и е на разположение всекиму, който е склонен (или годеен?) за подобно равнище на общуване. Мъжът и Жената — пратениците на Земята — са попаднали на мъртва, студена, гладка като стъкло планета, но в стъпките им внезапно прорастват треви, дървета, птици, защото „всяко спонтанно чувство, тръпка, вълнение — внезапно, за един миг се материализираха, придобиваха форма, ухание, цвят“. Така минава денят, двамата грохват, изнурени от безкрайното сътворяване, ръцете им бавно се пускат, дланите си разтварят, отделят се една от друга. И ето: „Прошумоля влечуго между тях, плъзнаха лепкавите тела на голи и бавни охлюви, меките им тела оставяха слуз по полирано гладката повърхност на планетата. Едва чак сега мъжът се пробуди напълно, разтърси глава и за миг просто разбра целия ужас тук, започнал с тяхното стъпване на планетата. Всяка светла мисъл раждаше нови и нови неща, красота и смисъл на планетата, на която вече цял ден се намираха, но и от най-малката небрежност, от непротегнатата му ръка да стопли тялото на жената, от

най-малката подлост или лъжа животът тук щеше да се изражда, да придобива уродливи и грозни форми и уродливостта щеше да се умножава непрекъснато, ако само за миг престане да се обичат, да не си вярват, да се съмняват един в друг. Ако пуснат от изнемога ръцете си...“ Това е, защото „материята на тази планета реагираше на всяко тяхно чувство, превръщаше го в един реален, жив символ. Самата тяхна любов се превръщаше в материална сила, преобразяваше всичко наоколо или го погубваше“. Разказът завършва с библейската картина как вятърът разнася по четирите посоки на планетата праха от телата на старец и старица, вплели костите си, прешлените на пръстите, китките на ръцете, а тревата, където са издъхнали те, е толкова гъста, че едва се намира място за ново стръкче. Животът, това безкрайно умножение, завзема все нови и нови пространства, макар че от мига, когато Мъжът и Жената са стъпили на планетата, са изминали едва няколко дни...

Всеки, който няма нужда от тая врата, няма нужда и от ключ към нея, няма нужда и от тая книга и нека я захвърли навреме. Тя не е предназначена за него. Тя е предназначена за другиго.

София, 7 февруари 1989

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.